

18. Черногрудова Е. П. Заголовки с прецедентными текстами в современной публицистике: На материале центральной, региональной и местной прессы : дис. ... канд. филол. наук. – Воронеж, 2003.
19. Чехов А. П. Полное собрание сочинений и писем : в 30 т. – М. : Наука, 1974–1983. – Т. 13.
20. Шабанова Н. А. Словарь литературоведческих терминов / Н. А. Шабанова. – М., 2008.
21. Шекспир В. Виндзорские насмешницы // Шекспир В. Полное собрание сочинений : в 8 т. Т. 4. – М., 1959.
22. <http://sprashivalka.com/q/87255718>.
23. <http://www.localmoxie.com>.
24. http://samlib.ru/j/jashina_g_a/4052013.shtml.
25. <http://nebo.ru/catalog/women/sales>.

Басіляя Н. А. Семантичні зміни прецедентного висловлювання в сучасному прочитанні.

У статті в контексті лінгвометафорології розглядається проблема ремінісценції прецедентного висловлювання “Ми побачимо небо в алмазах” у текстах, які відносяться до різних функціональних стилів. У зв’язку з цим представляється актуальним виявлення механізму множинного структурування смислів у прецедентних текстах.

Ключові слова: ремінісценція, прецедентне висловлювання, трансформація значення.

Basilaya N. A. Semantic changes of precedential statement in modern reading.

The article considers a problem of reminiscence of the precedential statement “We will see the sky in diamonds” in the texts, referring to different functional styles, in the context of linguometaphorology. In this regard, it is topical to identify the mechanism of multiple structuring the meanings in precedential texts.

Key words: reminiscence, precedential statement, transformation of meaning.

Васецька О. І.

Інститут української мови НАН України

МЕТАОДИНИЦІ ОПИСУ ВАРІАНТНОСТІ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті з’ясовано особливості функціонування метаодиноць опису варіантності в синтаксичній термінології, зокрема проаналізовано їхні синтагматичні та парадигматичні властивості.

Ключові слова: синтаксичний термін, метамова, метаодиноці, варіантність, синтагматика, парадигматика.

Однією з іманентних властивостей знакових систем, зокрема й людської мови, є внутрішнє прагнення до постійного розвитку, й, отже, до постійних змін. Зазначена властивість є свідченням еволюції, одним із виявів якої є

явище варіантності мовних одиниць. Варіантність є формою існування усіх предметів та явищ навколишнього світу, яка визначає закони їхнього функціонування [2, с. 76].

Теорія *варіантності* / *варіантології* / *варіології* / *ортології* – відносно новий напрямок у лінгвістиці, розвиток якого розпочався у II пол. XX ст. У зв'язку з тим, що період відокремлення (становлення) теорії варіантності як самостійної науки триває, досі немає єдності у розуміннях його основоположних понять, таких як *варіантність*, *варіативність*, *варіювання*, *варіант слова* тощо. Немає єдності й у називанні цієї теорії. Пор., напр.: “<...> у висвітлення проблеми тотожності та формального варіювання медичного терміна, що поглиблює теоретичні засади у лексикографічній практиці, у становленні *варіантології* як науки” [33, с. 5]; “варіативність – суттєва якість мови, яка не може бути обмежена аналізом окремих фактів на різних рівнях мовної системи, а повинна вивчатися в межах теорії *варіативності* (*варіології*)” [9, с. 154]; “Супроводжується <...> хитаннями і виділення у самостійний розділ мовознавства *ортології*, що здійснюється протягом останнього часу. Під ортологією (від грецьк. *ὀρθός* – прямий, вірний, правильний + *lógos* – слово, вчення) автори зазначеної статті розуміють акцентуаційну, фонетичну, словотворчу, лексичну, граматичну, лінгвостилістичну “орфоепію”, “орфографію” у більш широкому розумінні цих термінів. Основною категорією вони визначають варіантність, що виявляється у тих чи інших конкретних типах варіантів, хоч сам зміст поняття “категорія варіантності” автори не вважають за потрібне уточнювати і він лишається занадто широким” [18].

У науковій літературі віднаходимо два потрактування варіантності (варіативності): з одного боку, варіантами визнають одиниці, що вирізняються в структурному плані (тобто для них притаманною є єдність семантики та відмінність структурного оформлення) (К. С. Горбачевич, Р. П. Рогожнікова, О. І. Москальська), з іншого – мовні одиниці варто розрізняти у плані змісту та у плані вираження (В. В. Виноградов, О. І. Смирницький).

У вивченні явища варіантності розрізняють дві концепції – фізичну та функціональну. Згідно з першою, потребує вирішення питання про зв'язок між “зовнішніми” відмінностями (матеріально вираженими); друга концепція передбачає виокремлення функціональних одиниць, а також проведення зіставлень на рівні цих функціональних одиниць [25]. Цей підхід, за уявленням С. Г. Бережана, дозволяє варіантами (лексичними) вважати не тільки однокореневі слова з різними, але омосемічними афіксами, але й різнокореневі слова, які досі не визнавали варіантами [5, с. 37–38].

У термінології обґрунтування засад теорії варіантності спостерігаємо у К. Я. Авербуха, Л. Г. Боярової, О. М. Гомас, С. В. Гриньова, В. П. Даниленко,

В. М. Лейчика, О. А. Радченко, Ю. В. Сложенікіної, В. А. Татарінова, А. В. Ткач.

На думку К. Я. Авербуха, “усі лексико-семантичні явища традиційно кваліфікуються як випадки парадигматичної варіантності, під час дослідження яких термінолог виходить із окремих, конкретних її проявів (індуктивний підхід). Повну картину явищ термінної варіантності можна отримати тільки на основі дедуктивного методу, ідучи від загального до конкретного, досліджуючи усі логічні можливості варіювання” [1].

Той факт, що варіантами визнано усі номінації, які належать до одного поняття, пояснює ототожнення варіантності й синонімії (К. С. Горбачевич, С. Є. Никитина, Р. П. Рогожнікова, К. Я. Авербух, Ю. В. Сложеникина).

Так, приміром, Л. М. Філюк пропонує “термін *варіанти* вживати як родові поняття до всіх вищенаведених типів, напр., називати *варіантами* і терміни *дублети*, і *синоніми*, і *квазісиноніми* (тут і далі виділення шрифтом наше. – О. В.) і т. ін.” [34, с. 117].

Розуміння *варіанта* як модифікації власне термінної одиниці показує І. М. Кочан: “це множинність засобів вираження того самого значення”, і, відповідно, “у такому випадку *синоніми* також можна вважати *варіантами* терміна” [19, с. 14]. Подібним є твердження В. М. Лейчика про те, що “термін – це у багатьох випадках – сукупність *варіантів* (*термема*, як пропонує латвійська дослідниця В. Скуїні, або *термінема*), а кожен *варіант* можна назвати *термом*. *Варіанти* термінів, що входять до сукупності *термів*, відрізняються один від одного окремими ознаками або функціями зі збереженням тотожності сутності даних об'єктів” [20, с. 74–75].

Низка дослідників дотримується вузького погляду на природу варіантності. О. І. Радченко, а за нею Т. В. Михайлова, під *варіантами* термінів розуміють “...тотожні за значенням спільнокореневі термінологічні одиниці, що розрізняються деякими розбіжностями знакової форми в межах того самого домінанта: місцем наголосу, фонемами, афіксами або їхнім поєднанням” [26, с. 79–80; 21, с. 118].

Оскільки розвиток термінології відбувається на ґрунті загальних мовних законів, слушним є визнання в ній формального та семантичного типів варіювання. На цьому наголошують, наприклад, Г. О. Морозова: “Термін *варіант* означає різні прояви однієї і тієї ж сутності, яка при всіх змінах залишається сама собою [10, с. 80]. У загальній теорії варіантності традиційно виділяють два типи варіювання: *формальне* і *семантичне*, які відбивають кардинальні відмінності в межах такого складного й багатоаспектного явища, яким є мовна варіантність” [22, с. 94]) та Г. А. Іванова: “процес наукового (лінгвістичного) мислення, розвиток та функціонування лінгвістичної метамови призводить до виникнення термінних варіантів – формальних та семантичних” [17, с. 132]). Так,

приміром, варто звернути увагу на зауваження Е. Й. Ханпіри щодо усвідомлення *синонімів (дублетів, еквівалентів) варіантами*; зокрема, на думку автора, варіантність існує за умови “вибору різних знакових боків для маніфестації одного й того ж поняття. Тільки в цьому сенсі, оскільки власне різні знакові сторони в жодному випадку не можуть співвідноситися один з одним як варіанти” [35, с. 19].

Мета статті – визначити метаоддиниці опису варіантності в сфері синтаксичних термінів української мови та обґрунтувати їх використання в аналізі синтагматики й парадигматики обраної терміногрупи.

На позначення певної “зміни” в лінгвістиці застосовується компактний термінний ряд: власне одиниці, яким властива варіантність – *варіант* [4, с. 70; 16, с. 99–101; 10, с. 31; 14, с. 26; 37, с. 47], *варіація* [4, с. 72; 8, с. 112; 30, с. 57] (*варіація* фонеми) (здатність до *варіювання*) [23, с. 4; 13], *варієтет* [15, с. 55], *інваріант* [4, с. 176; 14, с. 68; 16, с. 364]; явище – *варіантність* [4, с. 71; 14, с. 27; 37, с. 47; 16, с. 102–103], *варіативність* [8, с. 112; 16, с. 102–103], *варіювання* [4, с. 72; 8, с. 112; 16, с. 103–104], *варіабельність* [8, с. 112].

Пояснення такої значної кількості термінів подала І. Б. Царалунга, зауваживши, що “поняття “*варіант*”, “*варіантність*”, “*варіативність*” і похідні від них не є винятково лінгвістичними. Це міждисциплінарні терміни, за допомогою яких зазвичай характеризують структуру, існування і функціонування об’єктів, що належать до різних галузей суспільного життя. Вони міцно закріпилися на лінгвістичному ґрунті” [36, с. 205].

Різноманітність у називанні явища, ознаки зміни зумовлює необхідність у визначенні метаоддиниць опису варіантності термінів української мови.

У лексикографічних джерелах зафіксовано терміни *варіантність* та *варіативність* (у різних варіаціях), якими часто послуговуються як синонімічними одиницями. Так, у “Словнику лінгвістичних термінів” Д. І. Ганича та І. С. Олійника подано таку дефініцію терміна *варіативність*: “Наявність різновидів: видозмін у мові й мовленні, що викликана умовами вживання мовних одиниць, а також відмінністю в належності мовців до соціального чи територіального середовища” [10, с. 32–33]. Подібним є одне з тлумачень *варіативності*, подане в “Короткому тлумачному словнику лінгвістичних термінів”: “властивість мови виступати в різновидах, на яких позначається функціонування її в певних територіальних, соціальних, історично-культурних умовах” [14, с. 27]. Окрім того, про можливість паралельного вживання термінів *варіантність* та *варіативність* свідчить дефініція, подана у “Словнику сучасної лінгвістики” А. П. Загнітка: “Варіантність (варіативність) (франц. *variante* від лат. *varians (variantis)* – змінюю, урізноманітнюю) – основне поняття узагальненого позначення різних форм варіювання (тих чи тих окремих мовних одиниць, окремих форм існування мови, національно-територіальних, соціально-корпоративних

різновидів мови та ін.), зумовлених внутрішньомовними і позамовними чинниками; універсальна властивість мови як системи, що виявляється в одночасному існуванні кількох (двох і більше) модифікацій тієї самої мовної одиниці (фонем, морфем, лексем, конструкцій, семантичного комплексу)” [16, с. 102].

До того ж, синонімічним до термінів *варіантність* та *варіативність* може бути термін *варіювання* [16, с. 104]. Про цей факт свідчить, приміром, “Великий тлумачний словник”, у якому зазначено, що *варіативність* – це “наявність варіацій, можливість *варіювання, варіантність*” [8, с. 112].

У наукових текстах часто вживають термін *варіювання*. Пор. напр.: “*Варіювання* в наукових працях із соціолінгвістики розглядається як один із видів соціальної диференціації мови <...> Значну роль у стратифікаційному *варіюванні* відіграють соціальний статус, престиж, соціальна роль. Натомість, варіанти, які залежать від умов спілкування (стилю, жанру, ступеня офіційності / неофіційності спілкування і т. ін.), названі маркерами стилістичного *варіювання*. Соціальна варіативність виявляється у двох різновидах: стратифікаційному, пов’язаному із соціальною структурою суспільства, та ситуативному, визначеному *варіюванням* мовних засобів залежно від ситуації спілкування” [29, с. 346]; “*Це варіювання* ґрунтується на тому, що фонема, зберігаючи свої фізіолого-акустичні ознаки й маючи дистинктивне значення, втрачає фонологічне протиставлення і, отже, не виконує смислорозрізнявальної функції (*акселератор, акцелератор; бакен, бакан; блокшив, блокшип; гума, гума; іон, йон; каупер, коупер; панцер, панцир*)” [7].

Незважаючи на це, дефініцію багатозначного терміна *варіювання* подано лише у “Словнику сучасної лінгвістики” А. П. Загнітка: “1) вияв варіантності як загальної властивості мови в тій чи тій конкретній сфері, на тому чи тому мовному ярусі. *Варіювання фонологічне. Варіювання фонетичне. Варіювання орфографічне. Варіювання прагматичне. Варіювання територіальне. Варіювання стилістичне. Варіювання хронологічне*; 2) те саме, варіантність (варіативність); розходження у відтворенні, що полягає в зміні звукового складу або значення структурної одиниці мови без втрати її тотожності. *Варіювання морфем. Варіювання слів. Варіювання фонем. Варіювання вільне*” [16, с. 103–104].

Отже, практика вживання термінів *варіантність* – *варіативність* – *варіювання* засвідчує їхню синонімічність, тобто терміни *варіантність* – *варіативність* – *варіювання* утворюють синонімічний ряд.

Окремо зауважимо, що у “Великому тлумачному словнику” окрім термінів *варіантність, варіативність* та *варіювання*, зафіксована лексична одиниця *варіабельність* із значенням “властивість, здатність мати,

утворювати варіанти, різновиди” [8, с. 112], хоча її поширення у метамові лінгвістики незначне.

Наступним етапом аналізу термінів варіології є визначення мотиваторів термінів. Обрані одиниці утворюють такі словотвірні ряди: *варіант* – *варіантний* – *варіантність*; *варіативність* від *варіат*; *варіабельний* – *варіабельність*; *варіація* – *варіаційний* [22].

Термін *варіантність* мотивований терміном *варіант(ний)*, під яким розуміють різновид мовної одиниці. За даними різних джерел, варіантами слова є “різновиди одного й того ж слова, що мають тотожний морфемний склад і деякі незначні відмінності (в фонетичному складі, наголосі, афіксах), які не порушують єдності лексичної одиниці в цілому” [10, с. 31], “різні форми тієї самої мовної одиниці, які зберігають однакове значення, тобто виконують ідентичну, ту саму функцію” [14, с. 26–27], за даними енциклопедії “Українська мова”, слово *варіант* багатозначне: це, по-перше, “паралельні форми існування мовної одиниці, що модифікують різні аспекти її вираження (фонемний, морфемний або лексичний склад, місце наголосу, парадигму відмінювання, порядок слів і т. ін.), але не порушують принципу її тотожності” [32, с. 62], а по-друге, – “конкретні форми вираження, реалізації в мовленні умовно-абстрактних мовних одиниць – фонем, морфем (див. *Алофон*, *Аломорф*), лексем і т. ін.” [там само, с. 63]. Більш розгалужену систему значень (4 значення) слова *варіант* представлено у “Словнику сучасної лінгвістики” А. П. Загнітка: “1) формальна видозміна або різновид (реалізація, маніфестація) тієї самої мовної одиниці на різних рівнях мови – фонетичному, морфемному, лексичному, синтаксичному або *-еми*, тобто фонем, морфем й т. ін. (варіант формальний – форма варіантна), і семантичному (варіант лексико-семантичний). *Варіант індивідуальний*; один із можливих випадків; 2) стилістичне поняття, за яким допускаються паралельні форми. Є варіанти комбінаторні, факультативні й стилістичні; 3) різновид, один зі способів вираження, конкретна мовленнєва реалізація якої-небудь мовної одиниці; 4) морф, що перебуває у відношенні вільної дистрибуції зі співвідносним (співвідносними) морфом (морфами). *Варіант комбінаторний*. *Варіанти морфем*. *Варіант орфографічний*. *Варіант позиційний (варіант контекстуальний)*. *Варіант вільний*. *Варіанти слова*. *Варіант стилістичний*. *Варіант субфонемний*. *Варіант факультативний*. *Варіант фонеморфологічний*” [16, с. 99–100]. При цьому укладач словника не засвідчує поняття синтаксичного варіанта.

Лексему *варіативність* утворено від *варіат(ивний)*, і хоча тлумачні словники української мови не фіксують слово *варіат*, воно є одним з понять глоссемантики, і тому, своєю чергою, є елементом авторської термінології Л. Єльмслева [31, с. 53].

Окремо розглянемо терміни *варіант* та *варіація*, які також часом ототожнюють. Аналіз дефініцій цих одиниць свідчить про те, що їх не можна ототожнювати. Терміном *варіація* послуговуються у фонетиці. Так, наприклад, розрізняють такі види фонем: варіація, варіант та гіперфонема. Це дозволяє вважати їх когіпонімами (“Варіація фонемі – різновид фонемі у вигляді звуку в мовному потоці, який змінюється, але розрізняється як фонема. <...> Різновидами фонемі є також варіант і гіперфонема у позицій нейтралізації диференційних ознак”) [30, с. 57].

Оскільки метамова виявлена лише у відповідному тексті, варто проаналізувати контексти її вживання, тобто метамовлення. Практика використання обраної для аналізу терміногрупи свідчить про те, що в сучасному науковому дискурсі паралельно функціонують терміни *варіантність* – *варіативність* – *варіювання*. Пор.: “Крім синонімії багатьом галузевим термінологіям властива й *варіантність*, тобто формальна видозміна того самого слова (словосполуки) без порушення тотожності значень” [24, с. 44]; “І хоча природа наукового терміна, дійсно, не передбачає асиметричності знака й позначуваного [Даниленко 1986: 55] в силу своєї стандартизованості й дефінітивності, на функціональному рівні зустрічаємо інші факти, а саме функціональну *варіативність* наукового терміна, яку, на наш погляд, правильніше буде інтерпретувати як *дублетність* термінів” [11, с. 97]; “*Варіантність*, як один із чинників мовної динаміки та розвитку, зумовлена функціонуванням мови й визначається потребами комунікації” [1, 41]; “Більшість дослідників мови науки визнають факти *варіативності* в термінології, причому не тільки на початкових етапах її формування, а й у терміносистемах, проте по-різному оцінюють наявність термінологічних синонімів і необхідність їхнього закріплення в галузевих термінологічних словниках” [6, с. 123–124].

Одиниці *варіант* – *варіація* чітко розмежовано, адже *варіація* – термін, яким послуговуються у фонетиці. Окрім цього, наукові тексти засвідчують вживання таких метаодиниць: *варіант*, *варіантний синонім* (“Поміж астрономічних термінів трапляються *варіантні синоніми*” [3, с. 89]), *варіант терміноодиниці* (“*Варіанти терміноодиниць* – це “паралельні форми існування мовної одиниці, що мають певні відмінності на рівні наголосу, фонемі, морфемі тощо” [4, с. 14; 19, с. 14]), *варіантний термін* (“У словнику зафіксовано такі різновиди *варіантних термінів*” [3, с. 89]), *термінний варіант*, *варіантна форма терміна*, *варіантне найменування*, *термін-варіант*, *терміноваріант*, *варіантні термінологічні одиниці*.

Отже, проведений аналіз метаодиниць опису варіантності засвідчив наявність розгалуженої системи паралельних номінацій (таких, що позначають одне поняття), що зумовлено процесом формування теорії варіантності. Зокрема, аналіз функціонування термінів варіології у

контекстах дозволяє визнати взаємозамінними лише терміни *варіантність* – *варіативність* – *варіювання*. Практика вживання власне мовної одиниці на позначення варіантності переконує у можливості кожного з цих термінів виступати субститутами (переважно у межах наукових пошуків одного дослідника). До того ж, відсутність єдності у розумінні сутності явища варіантності термінів є, своєю чергою, причиною існування значної кількості назв для типів термінів-варіантів.

Л і т е р а т у р а :

1. *Авербух К. Я.* Манифест современной терминологии / К. Я. Авербух // Материалы междунар. научно-практ. конф. “Коммуникация : теория и практика в различных социальных контекстах “Коммуникация-2002” (Communication Across Differences)”. Ч. 1. – Пятигорск : Изд-во ПГЛУ, 2002. – С. 192–194.
2. *Авербух К. Я.* Общая теория термина / К. Я. Авербух. – М. : Издательство МГОУ, 2006. – 252 с.
3. *Андрусишин О.* Парадигматичні відношення в астрономічній термінології першої третини ХХ століття (на матеріалі словника математичної термінології Федора Калиновича та Григорія Холодного) / О. Андрусишин // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”: Серія “Проблеми української термінології”. – 2012. – № 733. – С. 86–90.
4. *Ахманова О. С.* Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 576 с.
5. *Бережан С. Г.* К проблеме лексической вариантности / С. Г. Бережан // Вариантность как свойство языковой системы. – М. : Наука, 1982. – Ч. 1. – С. 36–38.
6. *Бондаренко Г.* Дублетність в економічній термінології та проблеми її впорядкування / Г. Бондаренко, І. Герасимова // Всеукраїнська наукова конф. “Історичні регіони України : минуле та сучасність” (28–29 листопада 2013 р.). – Харків, 2013. – С. 123–126.
7. *Боярова Л. Г.* Варіантні одиниці в українській науково-технічній термінології / Л. Боярова // Режим доступу : http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/boyarova/variant_odyn_nt_term.pdf
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.
9. *Верещак Ю. М.* Варіативність фонемної структури слова в нормативному аспекті (на матеріалі британського вокалізму) / Ю. Верещак // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – С. 154–157.
10. *Ганич Д. І.* Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – К. : Вища школа, 1985. – 360 с.
11. *Голі-Оглу Т.* Дублетність наукових термінів в українській і російській мовах : функціональний аспект / Т. Голі-Оглу // Лінгвістичні студії. – 2010. – Вип. 21 – С. 97–100.
12. *Горбачевич К. С.* Вариантность слова и языковая норма / Горбачевич К. С. – Л. : Наука, 1978. – 238 с.

13. *Дорофєєв Ю. В.* Про зміст терміну варіантність / Дорофєєв Ю. В. // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия “Филология. Социальные коммуникации”. – Т. 25 (64). – № 1. – Часть № 2. – С. 22–26.
14. *Єрмоленко С. Я.* Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор. – К. : Либідь, 2001. – 222 с.
15. *Жеребило Т. В.* Словарь лингвистических терминов / Т. В. Жеребило. – Назрань : ООО “Пилигрим”, 2010. – 486 с.
16. *Загнітко А. П.* Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : у 4 т. / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2012.
17. *Иванова Г. А.* Лингвистическая терминология: вариантность и проблема нормализации / Г. А. Иванова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. – 2013. – № 21, вип. 19 (1). – С. 132–137.
18. *Карп'юк М. Д.* “Паралельна форма”, “дублет” чи “варіант”? / М. Д. Карп'юк // Культура слова. – К., 1978. – Вип. 15. – С. 70–75.
19. *Кочан І. М.* Варіанти і синоніми термінів з міжнародними компонентами / І. Кочан // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми української термінології”. – 2008. – № 620. – 2008. – С. 14–19.
20. *Лейчик В. М.* Терминоведение : предмет, методы, структура / В. М. Лейчик. – М. : ЛИБРОКОМ, 2009. – 256 с.
21. *Михайлова Т. В.* Семантичні відношення в українській науково-технічній термінології : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Т. В. Михайлова. – Х., 2002. – 218 с.
22. *Морозова Г. О.* Типологія формальної варіантності на матеріалі термінології акушерства і гінекології / Г. О. Морозова // Учені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія “Філологія. Соціальні комунікації”. – 2011 – Т. 24 (63). – № 1. – Ч. 2. – С. 94–98.
23. *Неженець Е. В.* Варіантність російських термінів юриспруденції в системному та комунікативно-прагматичному аспектах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 “Російська мова” / Е. В. Неженець. – Д., 2003. – 23 с.
24. *Польщикова О. М.* Синонімія в українській телекомунікаційній термінології / О. М. Польщикова // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. Серія : Проблеми української термінології – 2010. – № 675. – С. 42–44.
25. *Попович Р. Г.* Термінологічна варіантність у номінативному аспекті / Р. Г. Попович, О. Л. Вакуленко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2004. – № 17. – С. 215–217.
26. *Радченко О. І.* Мовна норма і варіантність в українській науковій термінології : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / О. І. Радченко. – Х., 2000. – 203 с.
27. *Рогожникова Р. П.* Варианты слов в русском языке / Р. П. Рогожникова. – М. : Просвещение, 1976. – 160 с.
28. *Русанівський В. М.* Варіантність мови / В. М. Русанівський // Українська мова : Енциклопедія. – К. : Вид-во “Укр. енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 63–64.
29. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
30. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія

- / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
31. Сложеникина Ю. В. К вопросу о метаязыке теории вариантности / Ю. В. Сложеникина // Филологические науки. – 2005. – № 2. – С. 50–58.
 32. Тараненко О. О. Активний словник / О. О. Тараненко // Українська мова : Енциклопедія. – К. : Вид-во “Укр. енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 14–15.
 33. Ткач А. В. Словотвірна варіантність / ідентичність української медичної термінології : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / А. В. Ткач. – К. 2009. – 20 с.
 34. Філюк Л. М. Динамічні процеси у формуванні української терміносистеми інформатики (словотвірний аспект) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова”. – 2007. – 20 с.
 35. Ханпира Э. И. О терминах и терминологии / Э. И. Ханпира // Русский язык в национальной школе. – 1985. – № 4. – С. 11–17.
 36. Царалунга І. Б. Явище варіативності у контексті лінгвістичних студій / І. Б. Царалунга // Актуальні проблеми філології та перекладознавства. – 2012. – Вип. 5. – С. 205–216.
 37. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики : енцикл. словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарної інформатики. – К. : АртЕк, 1998. – 336 с.

Васецкая О. И. Метаединицы описания вариантности терминов украинского языка.

В статье выяснены особенности функционирования метаединиц описания вариантности в синтаксической терминологии, в частности проанализированы их синтагматические и парадигматические свойства.

Ключевые слова: синтаксический термин, метаязык, метаединицы, вариантность, синтагматика, парадигматика.

Vasetska O. I. Description of the metaunits of the term variation in Ukrainian language.

The article deals with the peculiarities of the functioning the metaunits of variation in syntactic terminology, particular syntagmatic and paradigmatic characteristics are analyzed.

Key words: syntactic term, metalanguage, metaunits, variation, syntagmatics, paradigmatics.

Карпенко Г. П.

Національний транспортний університет

ПРОБЛЕМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЛОГІСТИКИ: ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Наголошено на важливості наукового філологічного опрацювання термінології логістики – новітньої галузі знань, яка бурхливо розвивається протягом останніх кількох десятиліть. Розкрито сутність процесів упорядкування, гармонізації та стандартизації в логістичній терміносистемі, висвітлено основні теоретичні та практичні аспекти її